

ЗНАЁМСТВА З ЦАЦКАМІ КОЦКАЎ

Вобраз ката ў казачным фальклоры беларусаў мае станоўчую характарыстыку. Кот выступае як хітрая, увішная (кемлівая жывёла, верная свайму гаспадару, дапамагае яму ў крытычныя моманты жыцця). Кот — жывёла, блізкая да чалавека, здольная дапамагчы яму. Той, хто забіваў яе, ніколі ні ў чым ішчасця не меў. Кот, як і певень, цесна звязаны з культам хатняга духу. Перад тым як перайсці ў новую хату, туды заносілі і саджалі на ноч ката і пеўня. Нядобрыя духі не любяць гэтых жывёл і ўцякаюць з той хаты.

Кот і кошка спрыяюць нараджэнню значнай колькасці дзяцей у сям'і. Тому ў час вяселля пад ложак маладым саджалі кошку з кацянятамі, каб было многа дзяцей. Лічылася, што менавіта кот мог «падарыць» немаўляці моцны і добры сон. Нездарма у народзе казалі «спяваць ката», гэта азначала заспяваць калыханку.

Пра ката распавядаецца: у **забаўлянках** «А ты, коцінька-каток...», «Апсі, апсі, каточак...», «А ты, каток шэры», «Не хадзі, коця...», «Ходзіць коцік па палях», «Кіска...»; у **вершах** «Коця і Каця» В. Віткі, «Адмарозіў лапкі» І. Муравейкі, «Коцік-варкоцік» Н. Галіноускай, «Коцік» Я. Журбы; у **казках** «Коцік Петрык і мышка», «Коцік, пеунік і лісіца», «Каток — залаты лабок».

Шматграны вобраз ката, яго паводзіны і характар адлюстраваны ў творах замежных пісьменнікаў.

Цацкі пеўнікаў — «Каток — залаты лабок» і «Коцік-варкоцік» — зроблены з гліны, пластмасы. Пашыраны іг мяккія цацкі. Іх роспіс нагадвае нагадвае роспісы беларускіх народных цацак. Калі гэта мяккая цацка, то ў яе кашуля з беларускім арнаментом.

Рис.4

Знаёмства з цацкай

“ Да на ў госці прышоў Каточак-залаты лабочак”

Мэта:пазнаёміць з цацкай “Каток-залаты лабок” . Забяспечыць асобна-арыентаванае ўзаемадзеянне цацкі з дзіцём (“ пазнаёміць” коціка с кожным малым). Даць магчымасць кожнаму малому пагуляць з цацкай падтрымаць жаданне паспяваць разам з катком.

Матэрыл: цацка каточак-залаты лабочак

Ход.

Педагог паказвае цацку і расказвае забаўлянку пра катка

Пайшоў коцік на таржок...

Пайшоў коцік на таржок

Купіў Юрку піражок,

Пайшоў коцік на вулку,

Купіў Юрку булку.

Пайшоў коцік рэпку рваць,

Юрку трэба крэпка спаць.

- Вось наш коцік. Які ён прыгожы. Паглядзіце, хвост пушысты, поўсць залацістая. А лабочак ў катка залаты. Каточак спявае сваю песеньку. Яму падабаецца ў вас. Давайце заспяваем песеньку разам.
- Вазьмі коціка ў рукі і праспявай разам з ім яго песеньку. “ Мур-мур-мур”. А цяпер пойдзем разам з коцікам на вулку і купім (імя хлопчыка або дзяўчынкі) булку.

Расказванне забаўлянкі: “Коцік прачынаецца “

Мэта: пазнаёміць з цацкай варкоціка, падтрымаць жаданне падаць голас як коцік. Забяспечыць асобасна-арыентаванае ўзаемадзеянне цацкі з дзіцём (“ пазнаёміць” коціка-варкоціка с кожным малым, сказаўшы што-небудзь добрае пра яго) Даць магчымасць кожнаму малому пагуляць з цацкай.

Матэрыял : коцік-варкоцік

Ход.

Педагог паказвае цацку коціка-варкоціка, пытаецца ў дзіцяці

- Хто гэта?
- Як ты здагадаўся, што гэта коцік?
- Ці прыгожая цацка?
- Што ў яе прыгожае?
- Коцік ціхенька варкоча сваю песеньку: мур-мур-мур.
- Заспявайце песеньку коціка.
- А цяпер коцік лапкай ўмываецца.
- Пакажыце, як коцік лапкай ўмываецца.

Педагог показвае цацку коціка і расказвае забаўлянку.

Коцік прачынаецца

Коцік прачынаецца –

Лапкамi ўмываецца .

Кветка прачынаецца –

Росамi ўмываецца.

Ну, а мы з сястрычкаю

Мыемся вадзічкаю.

А. Мясціўскі

- *Пакажыце, як коцік ўмываецца.*

- *Пакажыце коціку, як вы ўмываецеся.*

- *Вазьміце ў рукі цацку. Раскажам гэтую забаўлянку разам з коцікам.*

Расказванне забаўлянкі: “Ах ты , коцік, мой каток...” “

Мэта: вызваць у дзяцей цікавасць да фальклору. Выкарыстоўваць цацку с мэтай канцэнтрацыі ўвагі дзетак. Спрыяць разуменню маўлення дарослага з апорай на нагляднасць.

Ход

Педагог показвае дзеткам цацку і чытае забаўлянку.

Ах ты , коцік, мой каток...

Ах ты , коцік, мой каток

Ў цябе шэранькі хвосток.

Прыйдзі ў хату начаваць,

Маю Волечку качаць.

- Педагог звяртаецца да кожнага з выхаванцаў.
- Папрасі катка, каб ён прыйшоў ў хату начаваць, і цябе пакачаць.

Расказванне забаўлянкі дзеткамі з дапамогай выхавальніка.

Зносіны па тэме верша “Адмарозіў лапкі”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць верш, разумець змест вершаванага тэксту, імітаваць і перадаваць голасам асобныя словы з вершаваных радкоў.

Матэрыял: цацка коцік.

Ход

- Паслухайце, хто гэта голас падае. Так, гэта коцік. Давайце разам пашукаем коціка. Вось ён куды схаваўся (*дастае коціка з цацачнага ложка*).
- Накрыўся зверху коўдрай, мы нават адразу яго і не заўважылі.
- Холадна коціку. Што такое здарылася? Чаго яму так холадна?

Педагог расказвае верш.

Адмарозіў лапкі

Коцік басаногі

Па сняжку гуляў.

Адмарозіў лапы

І заплакаў: -- Мяў...

Што за дзіва гэта?

Трэба бегчы ў дом:

Снег такі халодны,

А пячэ агнём...

I. Муравейка

- Давайце раскажам верш разам. Я буду расказваць верш, а (імя дзіцяці) возьме ў рукі цацку коціка і пакажа голасам, як коцік заплакаў.

Коцік басаногі

Па сняжку гуляў.

Адмарозіў лапы

І заплакаў: -- **Мяў**

Што за дзіва гэта?

Трэба бегчы ў дом:

Снег такі халодны,

А пячэ агнём...

Такім чынам верш расказваецца пакуль ёсць жадаючыя імітаваць як падае голас коцік.

Зносіны па тэме верша Н. Галіноўскай “Коцік-варкоцік”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць верш, разумець змест вершаванага тэксту. Вызваць у выхаванцаў жаданне суправаджаць расказванне верша пэўнымі рухамі ў адпаведнасці з яго зместам.

Матэрыял: цацка “Коцік”.

Ход.

- Гэта коцік (цацка)
- Як коцік голас падае? (“ Мяў-мяў, а яшчэ можна пачуць “ Мур-мур”).
- Коцік руды, маленькі, з доўгімі вусамі і пушыстым хвостом. Ляжыць і песеньку спявае: “ Мяў- Мяў”, “Мур-мур”.
- Заспяваем песеньку разам з коцікам: “ Мяў, мяў, мяў”.

- А цяпер крышку інакш: “ Мур-мур-мур”.

- Паслухайце вершык пра коціка.

Коцік-варкоцік

Коцік-варкоцік

Лёг на живоцік,

Лапкі пад вушка –

Не трэба падушка.

Н. Галіноўскай

- Коціка ў вершы завуць коцік— (дагаворвайце) варкоцік.

- Давайце разам раскажам вершык. Я буду расказваць словамі, а вы пакажыце рухамі тое, што робіць коцік. Вось малайцы, сапраўдныя коцікі-варкоцікі.

Зносіны па тэме верша В. Віткі “Коця і Каця”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць верш, разумець змест вершаванага тэксту. Выхоўваць ашчадныя адносіны да пакрыўджанага коціка.

Матэрыял: цацка: коцік, малюнак: дзяўчынка.

Ход.

- Паглядзіце, хто гэта выглядае з хаткі?
- Так, гэта коцік-варкоцік.
- Коцікі любяць піць малачко і злізваць смятанку.
- А гэта хто? (паказвае малюнак). (Дзяўчынка Каця).
- Маленькія дзеткі таксама любяць саладзенькае каровіна малачко і смятанку?
- І Каця любіць саладзенькае малачко і смятанку.

Паслухайце вершык пра коціка і дзяўчынку Кацю.

Коця і Каця

Плача коця на кухні,

Ад слёз вочкі папухлі,

Што з табою, мой каток,

Забалеў мо жываток?

Мяў! – сказаў варкоцік, --

Не баліць жывоцік.

У мяне душа баліць –

Як цяпер на свеце жыць.

Як мне жыць у хаце,

Калі хлусіць Каця:

Смятану злізала –

На мяне сказала.

В. Вітка

- Пашкадуйце коціка. Пагладзьце яго. Скажыце яму: “ Не плач”. “ Каця больш так рабіць не будзе”. Педагог дае магчымасць кожнаму дзіцяці пашкадаваць коціка.

Завучванне ўрыўка з верша Я. Журбы “Коцік”

Мэта: развіваць у дзяцей уменне эмацыянальна ўспрымаць вершы, разумець змест вершаваных тэкстаў, суадносіць яго з рэальным карцінамі жыцця, адчуваць рытм вершаваных радкоў. Пабуджаць выхаванцаў да выражэння

сваіх ўяўленняў у самастойным апісанні коціка з дапамогай вершаваных радкоў.

Матэрыял: цацка “ Коцік”

Ход.

- Паглядзіце на цацку.
- Раскажыце пра коціка, якога вы бачыце.
- Цяпер паслухайце, як пра коціка расказваецца ў вершы.

Коцік

Хлопчык любіць коціка,

Лашчыць ён варкоціка,--

Коцік міл яму.

З ім на двор гуляць ідзе,

Часта малачка дае

Сябру ён свайму.

Ходзіць коцік беленькі,

Хвосцік яго шэранькі,

А бяжыць – стралой.

К хлопцу прытуляецца,

Спінкай выгінаецца,

Хвост яго – дугой.

Поўсць яго пушыстая,

Беленькая, чыстая,

Мяккая , як лён.

Мышкі, сцеражыцеся!

Ціха !.. беражыцеся!

Уміг вас зловіць ён.

Я. Журба

- Раскажам разам са мной пра коціка словамі з верша.

Ходзіць коцік... беленькі,

Хвосцік яго... шэранькі,

А бяжыць – ...стралой.

К хлопцу ... прытуляецца,...

Спінкай выгінаецца,

Хвост яго –... дугой.

Поўсць яго ...пушыстая,...

Беленькая,... чыстая,

Мяккая , як... лён.

- Паслухайце, я яшчэ раз раскажу вам пра коціка, а потым вы будзеце
расказваць пра яго самастойна.

Ходзіць коцік беленькі,

Хвосцік яго шэранькі,

А бязыць – стралой.

К хлопцу прытуляецца,

Спінкай выгінаецца,

Хвост яго – дугой.

Поўсьць яго пушыстая,

Беленькая, чыстая,

Мяккая , як лён.

- Цяпер раскажыце пра коціка самастойна.

РЕПОЗИТОРИЙ БГПУ